

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Statistiska centralbyrån

Yttrande över förslag till föreskrifter om uppgifter till statistik avseende Konsumentprisindex

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

I remissen anges att Statistiska centralbyrån (SCB) har för avsikt att utfärda föreskrifter om skyldighet att lämna uppgifter till beräkningen av Konsumentprisindex (KPI).

Bland annat innefattar de förslagna ändringarna bestämmelser om att uppgifter som huvudregel ska lämnas i form av transaktionsdata men att SCB även ska kunna besluta om att uppgifter ska lämnas i alternativa elektroniska format. Föreskrifterna innehåller också bestämmelser om tidpunkt och frekvens för uppgiftslämnandet.

Föreskrifterna föreslås träda i kraft den 1 september 2022.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I remissen föreslås nya föreskrifter gällande skyldigheter att lämna uppgifter till beräkningen av KPI. Förslagsställaren uppger att förslaget presenteras med bemyndigande av 15 § förordningen (2001:100) om den officiella statistiken och att föreskrifterna handlar om uppgiftsskyldighet för den officiella statistiken.

Det anges vidare att KPI ska mäta den genomsnittliga prisutvecklingen för den privata konsumtionen och att det utgör det gängse måttet för prisomräkningar och beräkningar av kompensationer, det vill säga uppskrivningar av enskilda belopp som transfereras mellan den offentliga- och privata sektorn. Prisbasbeloppet enligt lagen om allmän försäkring (1962:381) uppges räknas fram på grundval av ändringarna i det allmänna prisläget.

Det uppges också att i det relaterade måttet KPIF exkluderas de direkta effekterna av förändrade räntesatser på bostadslån. Inflationstakten enligt KPIF utgör målvariabel för penningpolitiken i Sverige.

I remissen anges att SCB vill ändra på insamlingen för att minska uppgiftslämnarbördan och minska den egna arbetsbördan. I stället för vad som anges vara en resurskrävande prisinsamling i fysisk butik eller webbhandel av ett urval av priser på varor och tjänster för

företag, uppges att SCB i stället avser samla in transaktionsdata för samtliga transaktioner från företagen för de aktuella varorna och tjänsterna.

Kassaregisterdata uppges avse de försäljningsregister som skapas och lagras i butikens och kedjors kassasystem. Förslagsställaren framhåller att inga uppgifter om den enskilde konsumentens köp kommer att efterfrågas. Genom att samla in transaktionsdata som hämtas från kassasystemet uppges att SCB kommer få tillgång till mer detaljerad information som i sin tur ger bättre kvalitet i statistiken.

I remissen anges även att SCB har gett bestämmelserna en annorlunda form jämfört med nuvarande föreskrifter, som bättre stämmer överens med hur föreskrifter brukar utformas.

I bestämmelsen om vilka uppgifter som ska lämnas på området rekreation och kultur anges även att uppgift om kostnad för TV-licens tas bort då TV-licensen har ersatts med skatt. En uppgift om kostnad för TV-abonnemang anges i stället ha lagts till. Förslagsställaren anger också att en uppgift om insamling för elpriser och kvantiteter läggs till för att förtydliga något som gäller sedan många år tillbaka¹.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets bakgrund och syfte godtagbart.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Gällande alternativa lösningar anger förslagsställaren att det enda rimliga alternativet anses vara att samla in priserna på samma sätt som SCB gör i dag, det vill säga genom en direktinsamling från företagen. Det uppges innebära en oförändrad uppgiftslämnarbörda och att förslagsställaren inte skulle kunna minska sin egen arbetsbörda. Behovet av kassaregisterdata anges främst avse företag inom detaljhandeln. I remissen anges att SCB i dag samlar in dessa uppgifter genom butiksbesök, webbplatser, telefon, mejl och genom kassaregisterdata.

Det uppges även att då tillgången till kassaregisterdata hittills har gått bra utan en föreskrift som reglerar hur data samlas in så återstår delar av detaljhandeln där SCB ännu inte har fått tillgång till kassaregisterdata. Det uppges också innebära en stor risk att beräkningen av KPI/KPIF skulle bygga på frivilligt uppgiftslämnande av kassaregisterdata.

Regelrådet gör följande bedömning. I konsekvensutredningen presenteras inga alternativa lösningar till förslagen föreskrift fränsett nollalternativet. Det hade bidragit till tydligheten i analysen om det framgått varför inga alternativ övervägts, särskilt eftersom det inte går att utesluta att den typ av uppgiftslämning som SCB efterfrågar kan innebära en administrativ börda för de berörda företagen. I andra delar av konsekvensutredningen (exempelvis 2.5) framgår det delvis vilken påverkan förslaget förväntas få för företagen, främst i termer av en potentiell investeringskostnad men med senare kostnadsbesparingar, varför nollalternativet kan anses tillräckligt redovisad.

Eftersom delar av detaljhandeln inte har medgivit tillgång till kassaregisterdata hade det varit önskvärt med en beskrivning av anledningen till detta motstånd.

---

¹ Vad det är som ska förtydligas anges inte i remissen såvitt Regelrådet kunnat utläsa.

Det framgår inte tillräckligt tydligt varför inga andra alternativ till den föreslagna regleringen övervägts och redovisas i konsekvensutredningen för att delaspekten ska anses godtagbart redovisad. Delar av den kritik som Regelrådet framförde i yttrandet från den 14 oktober 2020² gäller även föreliggande konsekvensutredning, bland annat avseende huvudsaklig rapporteringstidpunkt och frekvens på uppgiftslämnandet.

Regelrådet finner redovisningen av vilka effekterna blir av om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar till den föreslagna regleringen bristfällig.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I remissen anges att den föreslagna regleringen överensstämmer med EU-rätten. KPI anges även vara utgångspunkt för beräkningen av EU-måttet Harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP). Reglering anges ske enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/792.

Regelrådet gör följande bedömning. Förslagsställaren har redovisat det bemyndigande föreskrifterna fattas genom samt att förslaget överensstämmer med gällande EU-rätt.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Förslagsställaren anger att det finns en strävan om att uppnå leveransöverenskommelser som underlättar för företag som ska lämna uppgifter till SCB och att inga speciella informationsinsatser behövs.

Det uppges även att SCB har en löpande kommunikation med de företag som krävs på transaktionsdata. Förslagsställaren nämner också att transaktionsdata inte kommer att krävas in när det inte behövs och att merparten av uppgifterna för till exempel dagligvaror redan i dag samlas in via transaktionsdata. SCB, tillsammans med uppgiftslämnarna, uppges ha utvecklat bra rutiner för dessa leveranser.

För att snarast möjligt kunna begära kassaregisterdata behöver föreskrifterna träda i kraft så snart som möjligt. Förslaget innebär därför att de ska träda i kraft den 1 september 2022.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår av förslagsställarens redovisning i vilken utsträckning en dialog förts och förs med berörda företag, vilket är positivt. I och med att SCB:s uppgiftsinsamling i regel påverkar företagen först den dag de informeras om att de blivit utvalda att ingå i ett undersökningsunderlag hade redovisningen av behovet av informationsinsatser i vanliga fall kunnat godkännas. I detta ärende går det dock att utläsa att en investeringskostnad kan komma att krävas för de företag som väljs ut att ingå i en undersökning och då det inte finns några tydliga uppgifter kring hur omfattande sådana investeringskostnader kan bli går det inte att utesluta att särskilda informationsinsatser, med

---

² RR 2020-290 (<https://www.regelradet.se/remiss/yttrande-over-forslag-till-foreskrifter-om-uppgifter-till-statistik-avseende-konsumentprisindex-kpi/>), ert diarienummer A2020/3306.

hänvisning till att sådana investeringskostnader kan tillkomma, skulle kunna vara nödvändig i det här fallet. Därför bedömer Regelrådet att redovisningen av denna del är bristfällig.

Gällande tidpunkten för ikraftträdande så framgår det att denna fastställts med hänvisning till när nu gällande förskrift³ slutar gälla och även om förslagsställarens redovisning av denna del är väl summarisk räcker denna redovisning sett till ärendets beskaffenhet.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande godtagbar

Regelrådet finner redovisningen av behov av speciella informationsinsatser bristfällig.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I konsekvensutredningen anges att företag som tillhandahåller varor och tjänster för privat konsumtion och som ingår i KPI:s urval kommer att beröras av föreslagen reglering. Ett behov av kassaregisterdata finns, främst från företag inom detaljhandeln. Vidare anges att även om föreskriften gäller alla företag så kommer SCB i praktiken endast att begära kassaregister för företag i detaljhandeln som redan i dag och sedan många år tillbaka lämnar kassaregister till SCB samt den del av detaljhandeln som ännu inte lämnar kassaregisterdata, till exempel detaljhandel för kläder och skor, inventarier och hushållsvaror, optiker samt ytterligare några branscher inom detaljhandeln. Många företag som i dag tillhandahåller tjänster till hushåll, till exempel restauranger, frisörer, biografer, museer, idrottstävlingar, med flera uppges ha webbplatser med standardiserade priser, varför det där inte finns något behov för SCB att samla kassaregisterdata. Ökning av den statistiska kvaliteten och minskade arbetsbördan som kan uppnås för SCB genom att samla in kassaregisterdata för dagligvaror, möbler, kläder och övriga branscher inom detaljhandeln uppges inte gälla för tjänsterna. Det uppges vidare att det då skulle vara opraktiskt att i föreskriften ange vilka branscher eller vilka företagsstorlekar som avses eftersom det hela tiden sker förändringar i urvalet och därav vilka omsättningar de berörda företagen har.

Vidare anges att antalet företag i SCB:s urval är omkring 2500 och utgörs av företag som är verksamma inom de branscher som tillhandahåller varor och tjänster för privat konsumtion. Förslagsställaren uppger vidare att merparten av uppgifterna i dag samlas in genom manuell webbinsamling, butiksbesök, telefoninsamling, transaktionsdata och via elektroniska blanketter. I praktiken anges att det därför endast blir aktuellt att samla in kassaregisterdata från företag inom detaljhandeln. I dag lämnar ca 35 företag kassaregisterdata till SCB. Urvalet för detaljhandeln där SCB inte erhåller kassaregisterdata består av ca 150 butiker. Flera butiker från samma kedja ingår för flera branscher. Om till exempel kassaregisterdata erhålls för en stor kedja för kläder utgår företagets samtliga butiker från SCB:s direktinsamling.

Regelrådet gör följande bedömning. Redovisningen av denna del framstår delvis motsägelsefull. Förslagsställaren anger dels att endast företag som redan i dag, och sedan många år, lämnar kassaregisterdata till SCB kommer att beröras samtidigt som det senare framhålls att även den del av detaljhandeln som ännu inte lämnar kassaregisterdata kommer att påverkas. Omkring 35 företag anges lämna kassaregisterdata till SCB i dag men urvalet för detaljhandeln uppges komma att innefatta omkring 150 butiker utöver dessa 35.

---

³ SCB-FS 2016:25.

Sammantaget innehåller denna del av konsekvensutredningen en del otydligheter men utifrån regleringens inriktning anser Regelrådet att redovisningen av antal och storlek av de berörda företagen ska anses tillräcklig.

Gällande redovisningen av berörd bransch anges först en uppsättning specifika branscher inom detaljhandeln som bedöms beröras särskilt, men förslagsställaren avslutar uppradningen med: "samt ytterligare några branscher inom detaljhandeln" (avsnitt 2.3, sida 2 i konsekvensutredningen) varför Regelrådet ställer sig frågande inför varför förslagsställaren inte anger dessa branscher då det förefaller som att sådan uppgift finns. Trots detta anser Regelrådet att det framgår tillräckligt tydligt att i det närmaste alla branscher kan komma att träffas av undersökningen och vilka branscher som bedöms träffas relativt hårdare av sättet föreslagna regler är utformade.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Gällande kostnadsmissiga och andra konsekvenser av den föreslagna regleringen och en jämförelse av de övervägda alternativen anges att SCB:s kostnader för direktinsamling förväntas sjunka genom den föreslagna regleringen. Företagen uppges initialt kunna möta en investeringskostnad men när förutsättningarna för månatliga leveranser finns på plats förväntas uppgiftslämnarbördan minska, uppges förslagsställaren. Vidare anges att SCB redan i dag samlar in en stor mängd uppgifter i form av kassaregisterdata. Den tid det tar för företag att framställa leveranserna uppges vara olika beroende på företag. Som längst uppges det kunna ta upp till en dag. Investeringskostnaderna uppges vara väldigt olika för olika företag varför förslagsställaren anger att det är svårt att bedöma vad en genomsnittlig investeringskostnad skulle kunna vara.

För de företag som i dag levererar uppgifter i form av transaktionsdata uppges det många gånger kunna underlätta uppgiftslämnandet. I stället för att låta en prisinsamlare ringa eller besöka näringsstället kan företagen på ett enkelt sätt lämna en fil med samtliga transaktioner.

I föreskrifterna⁴ går också att utläsa att uppgifter ska lämnas minst en gång per månad för innevarande månad och att uppgifterna ska lämnas senast den vecka då den 28:de infaller. Det anges dock även att SCB får besluta att uppgifter från viss bransch ska lämnas minst en gång per vecka. Gällande denna aspekt anges att det för de företag som i dag lämnar kassaregisterdata inte innebär några svårigheter att lämna uppgifter flera gånger under månaden samt att det för SCB innebär att arbetsbördan kan spridas jämnt över månaden.

Regelrådet gör följande bedömning. Det borde varit möjligt för förslagsställaren att efterfråga en uppsättning av de företag som redan i dag lämnar kassaregisterdata om vilka investeringskostnader och eventuell minskade återkommande administrativa kostnader detta inneburit för dem. Därigenom hade förslagsställaren kunnat referera dessa kostnader för att skriva ut beräkningar av såväl investeringskostnader som de återkommande administrativa kostnaderna (vare sig de är minskande eller ökande) eller angett uppskattningar av dessa. Detta borde ha låtit sig göras utan en orimlig arbetsbörda. Regelrådet invänder inte direkt mot den kvalitativa bedömningen av förslaget kostnadsmissiga konsekvenser men

---

⁴ SCB-FS 2022:X, 1 kap. 3 §)

redovisningen brister på dessa punkter i nuvarande utformning. Att investeringskostnaderna är olika för olika företag framstår som en rimlig bedömning men det borde inte hindrat förslagsställaren från att ange ett spektrum inom vilket berörda företags kostnader väntas variera.

Det anges att SCB får besluta om att uppgifter från viss bransch ska lämna uppgifter minst en gång per vecka men det framgår inte av konsekvensutredningen vilken bransch det är som kommer behöva lämna uppgifter enligt detta intervall i stället för månadsvis. Förslagsställaren anger även att detta "inte innebär några svårigheter" (sida 4 i konsekvensutredningen) motivering till denna bedömning verkar dock saknas.

Sammantaget innehåller konsekvensutredningen för många otydligheter för att redovisningen av vilka kostnader och tidsåtgång förslaget förväntas medföra ska anses godtagbar. Vilken verksamhetspåverkan förslaget väntas få framgår dock tillräckligt tydligt för en godtagbar bedömning.

Regelrådet finner därför att redovisningen av förslagets kostnader och tidsåtgång bristfällig.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets påverkan på berörda företags verksamhet godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Gällande förslagets eventuella konkurrenspåverkan anger förslagsställaren att som för andra undersökningar ökar den administrativa bördan för de företag som ingår i undersökningen jämfört med de som inte ingår. Nya urval till undersökningen uppges dock göras varje år. Ett företag som har valts ut anges vara med under alla månader ett visst år men årligen "roteras" omkring 20 procent av undersökningens arbetsställen. Denna rotation anges innebära att regleringen blir konkurrensneutral över tid, i och med att alla företag kommer att träffas av reglerna under de tider som företagen är utvalda att delta.

Regelrådet gör följande bedömning. Eftersom det inte finns några tydliga angivelser av hur stor tidsåtgång eller kostnad förslaget förväntas föra med sig, fränsett "upp emot en dags arbete" där ingenting anges kring uppskattad lönekostnad eller hur många personalresurser som skulle vara inblandade i sådan arbetsinsats, går det inte heller att uttolka vilken konkurrenspåverkan förslagen kan medföra.

I och med framhållen "rotation" beträffande urvalet är det, åtminstone i teorin, riktigt att alla företag kommer att innefattas i sinom tid. Det framstår dock som att detta kommer att ta lång tid och utifrån redovisningen är det inte självklart att förslaget inte skulle kunna påverka ett mikroföretag på ett betydande sätt. Hade förslagets kostnader eller tidsåtgång redovisats på ett tillfredsställande sätt är det möjligt att ovan refererad redovisning gällande förslagets konkurrenspåverkan hade varit tillräcklig men i konsekvensutredningens nuvarande form räcker det inte.

Regelrådet finner därav redovisningen av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag bristfällig.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

I konsekvensutredningen anges att SCB gjort bedömningen att företagen inte påverkas på annat sätt än vad förslagsställaren framhållit i andra delar.

Regelrådet finner redovisningen av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

I remissen framhålls att en viktig uppgift för SCB är att minska uppgiftslämnarbördan. Kostnaden att inkomma med sådan data uppges därför behöva vägas mot nyttan för SCB. När det finns inarbetade rutiner för att lämna transaktionsdata i stället för att fylla i enkäter/ta emot prisinsamlare i butik, är det SCB:s bedömning att uppgiftslämnarbördan är mindre än nu.

Slutligen anges att förslagsställaren inte har för avsikt att samla in kassaregisterdata från små företag som har svårigheter med att tillhandahålla kassaregisterdata.

Regelrådet gör följande bedömning. Utifrån konsekvensutredningen framstår det som tämligen oklart i vilken utsträckning företag kan exkluderas på grundval av företagsstorlek. Det är inte självklart varför urvalet i sådant fall inte längre skulle vara representativt för hela företagspopulationen, vilket rimligen måste vara avsikten med urvalet. I redovisningen framstår det som att SCB godtyckligt kan exkludera företag som "har svårigheter med att tillhandahålla kassaregisterdata" men på vilka grunder sådan exkludering kan genomföras framgår däremot inte.

Regelrådet finner därmed redovisningen av särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning bristfällig.

Sammantagen bedömning

Regelrådet har gjort bedömningen att konsekvensutredningen är tillräckligt väl redovisad gällande förslagets bakgrund och syfte, nollalternativet, förslagets överensstämmelse med EU-rätten, avseende eventuella effekter i andra avseenden, gällande antal, storlek och bransch för de berörda företagen samt avseende vilken verksamhetspåverkan förslaget väntas få. Resterande delasppekter har bedömts bristfälligt redovisade även om den granskade konsekvensutredningen i en del avseenden tydligare och mer utförlig än den konsekvensutredning som Regelrådet yttrade sig över den 14 oktober 2020 med diarienummer RR 2020-290 (ert diarienummer A2020/3306).

Konsekvensutredningens huvudsakliga brist är redovisningen av vilken kostnadsässig förändring förslaget väntas medföra. Det framstår som att förslagsställaren med en överkomlig arbetsinsats hade kunnat utvinna sådan information från de företag som redan i dag tillhandahåller kassaregisterdata. Mot bakgrund av den kritik som framfördes i Regelrådets yttrande från den 14 oktober 2020 borde förutsättningarna varit sådana att förslagsställaren kunnat presentera en mer utförlig analys, bland annat genom att åtgärda de brister som däri utpekades.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 15 juni 2022.

I beslutet deltog: Claes Norberg, ordförande, Anna-Lena Bohm, Lennart Renbjör och Marie-Louise Strömgren.

Ärendet föredrogs av: Stig-Dennis Nyström

Claes Norberg
Ordförande

Stig-Dennis Nyström
Föredragande